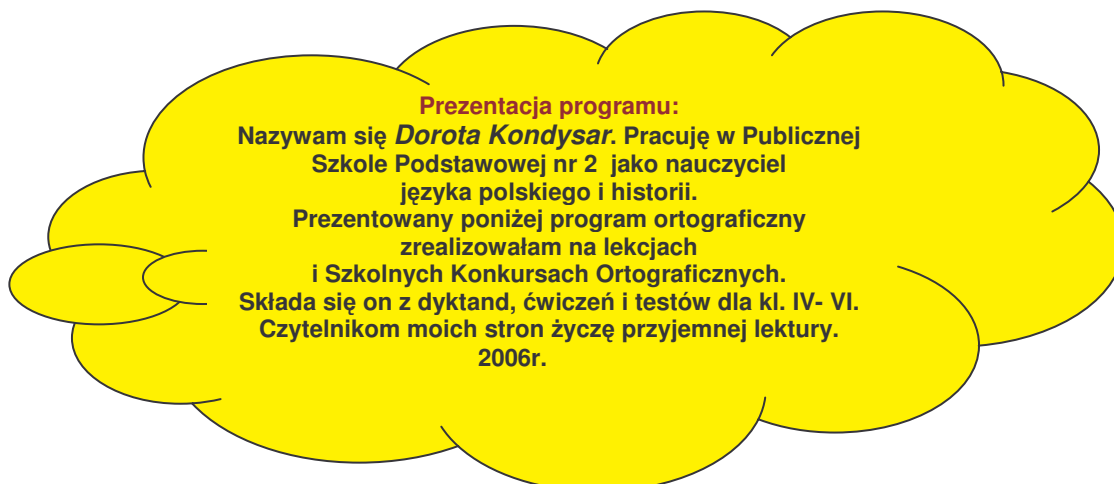

(s.1-10)

A. Przykładowe dyktanda:

Dyktando szkolne 2004

dla kl. IV - VI

Chięńczycy mają ryż, **W**ęgrzy gulasz, **F**rancuzi szampan, **W**łosi owoce morza, a ja dla zagorzałych miłośników przysmaków kulinarnych przygotowałam coś zupełnie ekstra, przepis na sałatkę warzywną po polsku.

Bierzemy trzy duże marchewki, pietruszkę i ziemniaki w łupinach.

Wrzucamy to wszystko na wrzątek, który gotuje się w olbrzymim rondlu.

Kiedy warzywa będą obgotowane, możemy je wyciągnąć i pokroić w kostkę.

Najlepiej kroi się nożem z ząbkami w kształcie trójkątów.

W lodówce każdej kucharki znajduje się z pewnością słój majonezu.

Majonez wrzucamy do pokrojonych warzyw i całość mieszamy warząchwią.

Najbardziej pożądana jest warząchew z drewna.

Absolutnie nie należy się zgadzać na zwykłą łyżkę z żelaza, bo taka łyżka może zepsuć smak potraw.

Kiedy składniki połączą się, możemy doprawić naszą sałatkę.

Używamy przeróżnych przypraw; pieprzu, oregano, bazylii.

Nie zapominajmy, jak ważna jest sól. Najlepiej, jeżeli jest gruba, to znaczy ma bardzo duże kryształki.

Nie bójmy się ich grubości, bo gdy duże grudki rozpuszczą się w sałatce, pozostawią po sobie wyłącznie esencję smaku.

Wszystkim Polakom życzę smacznego.

Ułóż 3 zdania z wyrazami: schabowy, pierożek, pizza.

.....

.....

.....

Dyktando 2005

dla kl. IV- VI

Ogród Hipolita w czterech porach roku

Po brzydkiej zimie zakrólowała w Polsce wiosna i hojnie obdarzyła świat.

Szybko zza morza wróciły ptaki; bociany krążyły wokół chłopskich zagród, a w gęstwinie gałęzi uwiły gniazdka białe - czarne kawki.

Hipolit obserwował, jak kręciły się przy karmieniu piskląt.

Gorące słońce obudziło mrówki, które wyszły ze swych kryjówek i żwawo poruszały się przy naprawie mrowiska, towarzyszyły im chrząszcze, żuczki i większe pajęczki.

Nasz Hipolit mądrze pracował, przystrzygł krzewy bukszpanów i tui, rozciągnął wzdłuż prętów pnącza róż. Nie była to łatwa praca.

W równiutkich rzędach wysiał nasiona warzyw. O świcie wodą z węża nawilżał swoją „dżunglę”.

Latem ogród odurzony światłem słońca zwabiał pszczoły, trzmiele i ważki, a gospodarzowi oddawał swoje dary; lśniące czereśnie, czarne wiśnie i świeże ogórki.

W sierpniu nasz bohater wyruszył maluchem do swojego wuja na północ Polski.

Niebezpieczeństwa czyhały na niego na każdym kroku.

Tu w Kołobrzegu pracował w smażalni ryb.

Ledwo z wujem nadążyli ze smażeniem, tylu mieli turystów, głównie z Holandii i Niemiec.

Nie mógł za często wychodzić na plażę.

Jesienią pasją Hipolita stało się grzybobranie, wtedy już o świcie szukał maślaków, kurek, podgrzybków i prawdziwków.

Śnieżną zimą ubrany w kozuch z baranich skór, spacerował po alejach swojej posesji, a o zmierzchu czytał córce pouczającą epopeję „Pan Tadeusz”.

Dyktando 2006

dla kl. IV- VI

(To ostatnie dyktando zostało przeprowadziłam w naszej szkole 15 lutego 2006r.)

W najdłuższy weekend trzy grupki ekologów z północnej Polski zaczęły z wolna wchodzić do lasu.

Jakże tu było uroczo, ile świeżej zieleni, dźwięków i harmonii.

Ptaki i owady zaczęły darmowy superkoncert.

To kukułki i dzięcioły stworzyły leśny chór.

Na kontrabasie swoją kompozycję rozpoczął brązowy bąk.

Dołączyły też inne instrumenty.

Na skrzypcach grał didżej świerszcz, a najgłośniej dął w trąbę fioletowy żuczek.

Wśród jagód, borówek mchów i żołądzi żwawo uwijały się mrówki i jaszczurki, w błotkach i rzeczulkach rechotały żaby, a uprzykrzone komary psuły radość płynącą z koncertu.

Leśną grę echo niosło aż po kres horyzontu.

Na obrzeżach kniei zaszumiała brzoza i jarzębina, zadrżała leszczyna, a kłująca jeżyna przykryła wachlarzem liści okrągłutkie grzyby, po które schylała się przybyła grupka.

Z góry na to cudne widowisko zerknął rozłożysty dąb i mruczał historię o królu z dynastii Jagiellonów, który nakazał chronić lasy.

Nad borem kołują drapieżnicy: orzeł i jastrząb i czyhają na nieostrożnego i zziąjanego ze strachu zajęczka.

Lasy są naszym bogactwem, płucami Ziemi, środowiskiem życia wielu organizmów, chronią głębę i źródłiska rzek, dlatego rozsądnie z nich korzystajmy i uczmy tego wnuków.

B. Przykładowe sprawdziany:

Sprawdzian ortograficzny w kl. IV

Wstaw brakujące litery z trudnością ortograficzną. Tekst oparty na motywach baśni H.Ch. Andersena.

Biedna Gerda pocałowała abcię i zaczęła szukać Kaya.
Włó.... yła czerwone t.... ewiczki i uciła je do eki w da e.
Nast.... pnie weszła do ł.... dki, kt.... ra odbiła od b.... egu i dopłyn ła do dom staruszki.
Kobieta zaczarowała r.... żane k ewy i zatrzymałaerdę na dł.... żej.
W państwie księ.... niczki ubrano ją od st.... p do głów.
Je.... ała karetą wysadzaną oba ankami z c kru.
W lesie zauwa li ją rozb jnicy i wci.... gnęli do zb.... jeckiego zamku.
Mała rozb.... jniczka dała jej ena i wysłała do aponii.
Pomogły dz.... ewczyńce inka i aponka.
Wreszcie erda doje... . ała do pałacu Kr.... lowej Śn.... egu. Tu na śnie.... nej sali uj..... ała
Ka...a.

Krótki sprawdzian ortograficzny w kl. V

Uzupełnij wyrazy brakującymi literami (wyrazy dotyczą mitologii).

....ityreckie, w staro....ytnej Grec...., u st....pkropolu, sk....ydlaci bo....aterowie:
....edal ikar,eus nalimpie,dyseusz i towaysze, znaleźć się międzycyllą
iarybdą, podstępdyseusza, piętachillesa,
ig....yska w Olimpi...., Demeter iora,erosi iogowie,
mieszkać narecie, wr....cić do Itaki,eglować poorzuródziemnym,

Dyktando - kl. IV - VI

Uzupełnij brakujące litery i znaki interpunkcyjne (treść tekstu związana jest z baśniami).

Baśń to opowiadanie o domin....jących elem....tach fantastyki o nadp....yrodzonych i c....downych
zda...enia....
Odzwierciedla l....dowe wie....enia, ma....enia, m....drości, stos....nki mi....dzyl....dzkie
Wyst....p....ją w niej czarodziejskie p....edmioty i nadl....dzkie umiej....tności
Dzi....ki c....downym okoliczności.... bo....ater baśni osi....ga szcz....ście
Jest nim cz....sto najmł....sze lub k....ywdzone dziecko, kt....re za spraw.... mag....,
wr....ek i mówi....cych zwie....ąt pokon....je r.....ne p....eszkozy i zdobywa bogactwo
....arakterystyczn.... ce....ą baśni są równie... stałe form....ty: pocz....tkowe, śr....dtekstowe i
końcowe, np . ,...,awnoawno temu " ,, ja tam byłam jadłam piłam "
Lekt.... ra baśniaroduolskiego i inny... narod... w pozwala nam wejść w ...roczą krain....
fantaz...., dobra, pi....kna i t.... czowych marzeń
Jest w tych ...twora.... pełno kr...lewień, kr...lewicz...w, wr.....ek, krasnol...dk...w, wielkol...d...w,
moca...y, czarnoksi....żnik...w, diabl...w, smok...w, potwor...w i inny... strachów, a bo....aterowie
zestawiani są w pary o k....trastowychaktera....
W tej krainie, opisaney p... ezansa ...ristiana ...ndersena czy braci ...rimm, prawie zawsze
zwycię.....a dobro

C. Przykładowe Testy ortograficzne, układane na konkursy szkolne:

Szkolny Konkurs Ortograficzny 2003

Kod ucznia

1. Wpisz skojarzenia „ortograficzne” w miejsce kropek.

- a) ciepło, piach, słońce, leżenie
- b) stolica, smok, ołtarz Wita Stwosza
- c) zwierzę, skóra, futro, ciepło, odzienie
- d) owad, natręt, wszędobylskość
- e) miękkość, pióra, nocne przykrycie
- f) pszczoła, słodycz, plaster

Wytlumacz pisownię różnych wyrazów, dopisując ich uzasadnienie.

(np. zgrzyt - rz po spółgłosce **g**)

- a) skuwka -
- b) hiperbola -
- c) złotówka -
- d) zhardzieć -
- e) masaż -
- f) cichy -
- g) różny -
- h) niepokoić się -
- i) pieniażek -
- j) niegrzeczny -
- k) Europejczyk -

3. Utwórz wyrazy, łącząc części z obu ramek za pomocą liter ó lub u.

poł	zasł	opiek
źr	ogr	wirt
mal	półk	rozbi

ó
lub
u

dło	la	dek
nka	dnik	ga
oz	rka	tki

.....

.....

.....

Szkolny Konkurs Ortograficzny

II etap

Kod ucznia

12. 03. 2004

1. Przepisz podane wyrazy, zmieniając tam, gdzie to potrzebne litery podane w nawiasach na wielkie litery.

(p)olak, (a)merykanka, (k)asprowy (w)ierch, (z)akopane, (a)rab, (e)uropa, (l)ondyn, (cz)esław
(m)iłosz, (v)ictor (j)unior, (k)ot, (a)gnieszka, (l)ipiec, (w)ielka (s)obota, (r)ównik, (b)oże (c)iało,
(k)ujawiak, (w)roclawianin, (a)ustralijczyk, (g)dańszczanin, (h)enryk (s)ienkiewicz.

.....

.....

.....

.....

.....

2. W której grupie wyrazów wystąpił błąd?

- a) lublinianin, Ministerstwo Sprawiedliwości, Mateusz Nowak.
- b) Azjata, baobab, gdańszczanin, maj, Morskie Oko.
- c) Niemiec, twist, Gopło, Karpaty, Zatoka Gdańska.
- d) Tatry, Bolesław Chrobry, Bałtyk, morze Czerwone.

3. Dopisz po dwie nazwy mieszkańców:

- (A)części świata: np. Europejczyk,
- (B)państw: np. Polak,
- (C)regionów: np. Pomorzanin,
- (D)miast, osiedli, wsi: np. szczecinianin,

4. Uzupełnij przysłowia wyrazami z rz oraz ż.

Cicha woda rwie. Nie kładź palca między
..... w stół, a nożyce się odezwą. Kuj, póki gorące. Nie ma
..... bez kolców. Każdy sobie skrobie. Tonący
..... się chwyta. Gdy szukasz rady, się zdrady.

5. Uzasadnij pisownię rz, dopisując formy mianownika lp.

w chórze -	po futrze -	o skórze -
w porze -	po korze -	o piórze -

6. Uzupełnij wykropkowane miejsca tak, aby powstały rzeczowniki z ó.

.....rka - nie syn	ra - szczyt
k..... - na tronie	so.....ł - ptak drapieżny
pr..... - generalna w teatrze	r.....nik - najdłuższy równoleżnik.

7. Dopisz po dwa rzeczowniki rodzaju żeńskiego, w których zakończenia w mianowniku lp. wymawiamy jako; (1) n'a, (2) n'ja.

- (1) dynia, kwaciarnia, jaskinia, Hania,
- (2) linia, opinia, ironia, Dania,

8. Dopisz wyrazy pokrewne, w których występuje ę oboczne do ą.

maż - męczyczna	wąż -	gąszcz -
gąska -	piąstka -	chrząstka -
wąski -	wąchać -	wiązać -

9. Wpisz brakujące: a, ę, on, em, om.

k.....t prosty	k.....to bankowe
l.....d stały	l.....t prochowy, detonujący
s.....d wojewódzki	s.....da głębinowa
t.....py nóż	t..... po pracy
r.....b uważnie	narysuj r.....b
swędzący b.....bel	b.....ba głębinowa
pasta mi.....towa	olejek m.....tolowy
bezprzykładne m.....stwo	szklana m.....zurka

10. Zastosuj bezokolicznik z nawiasu we właściwej formie gramatycznej. Wyjaśnij pisownię ż.

a) On kłamie, łże bez zająknięcia. – Nie kłam, nie (łgać) tak bezczelnie.

b) Odmień przez osoby w czasie teraźniejszym czasownik *łgać*.

lp. 1os.	lm. 1os.
2os.	2os.
3os.	3os.

11. Wpisz w wy kropkowane miejsca wymienione przymiotniki (w odpowiednich rodzajach). Podkreśl h.

helleński, herkulesowy, hermetyczny, heroiczny, hiobowy

bohaterski czyn – czyn

katastroficzna wieść – wieść

grecka kultura – kultura

nadludzka siła – siła

szczelne zamknięcie – zamknięcie

12. Połącz w pary bliskoznaczne

- (1) rzeczowniki; chęć, chichot, chorągiew, chustka, zuch,
- (2) przymiotniki; chełpliwy, chciwy, cherlawy, niechlujny, pochmurny
- (3) czasowniki; chodzić, chwalić się, czmychać, kochać, zachęcać

(1)	(2)	(3)
chwat.....	chorowity.....	lubić.....
apaszka.....	brudny.....	pyszczyć się.....
flaga.....	ponury.....	ośmielać.....
śmiech.....	zachłanny.....	łazić.....
ochota.....	próżny.....	uciekać.....

13. Dopisz takie wyrazy pokrewne, w których występują podane oboczności (wymiany) spółgłoskowe.

ż : g	książka -	potężny -	trwożyć się -
	bieżnia -	odważny -	zadłużyć się -
ż : z	zamrażać -	gwizdzą -	miażdżą -
ż : ż	zwężenie -	wożenie -	grożą -
ż : s	maż -	wyżyna -	boży -
ż : dz	spieniężyć -	mosiężny -	księży -
ż : h	drużynowy -	Sapieżyna -	

Test Ortograficzny - Walentynkowy 2003

1. Uzupełnij tabelkę własnymi przykładami wyrazów, rozpoczynających się podaną literą.

	Wyraz z końcówką - ów	Wyraz zawierający ó niewymienne	Wyraz zawierający ó wymienne
k	Kraków	królik	krówka
w	wołów	wróbel	wymówka
s	serów	sójka	siatkówka

2. Rozwiąż ortograficzną krzyżówkę i napisz, jakie otrzymałeś hasło.

1				o	r	z	e	ł			
2		m	o	R	z	e					
3				T	r	z	c	i	n	a	
4		d	r	O	ż	d	ż	ó	w	k	A
5				G	r	z	y	B			
6		ż	u	R	e	k					
7	ż	u	r	A	w						
8			w	l	e	ż	a				
9			g	a	r	a	ż				

Objaśnienia: 1) Ptak w naszym godle. 2) Np. Bałtyk. 3) W tej roślinie spotykamy przysłowiowego chrząszcza. 4) Taką bułeczkę kupisz za 80 groszy. 5) Jest nim borowik i kurka. 6) Zupa jedzona z jajeczkiem i kielbasą. 7) Bardzo stary rodzaj studni. 8) Budowla, w której zamknięto królową. 9) Tu twoi rodzice zamykają samochód.

Hasło :

3. Dopisz wyrazy bliskoznaczne, zawierające h lub ch.

- gwar, rozgardiasz - hałas
- flaga - chorągiew
- widnokrąg - horyzont
- uroczysta pieśń - hymn
- Najślynniejszy polski kompozytor - Chopin

4. Rozwiąż cztery zagadki.

- a) Ma dwa rogi i niestety nie pasuje do karety.
- b) Spotkasz ją w lesie lub w parku albo w domowym zegarku.
- c) Ma coś z architekta, ale i coś z drwala. Żeby wznosić tany, drzewa wciąż obala.
- d) Gdy cię spotka jakaś bieda, wystrychnąć się na mnie nie daj.

5. Podpisz rysunki, następnie utwórz od napisanych rzeczowników przymiotniki.

1	2	3	4	5
(rycerz)	(mrówka)	(grzyb)	(pszenica)	(góra)

- a) rzeczowniki.....
- b) przymiotniki

Gr. B

1. Uzasadnij pisownię wyrazów, dopisując wyraz pokrewny.

mrówka- przebój- skrót- wrócić-	ó: o,a	w mundurze- na chmurze- w górze- niedobrze-	rz : r
mucha- ropucha- słucha- po cichu-	ch: sz	poważny- papużka- srożej- niżej-	ż : g, s

16 pkt.

2. Po jakich literach piszemy „rz”? Wypisz te litery i podaj po przykładzie wyrazu:

9 pkt.

3. Uzupełnij podane wyrazy brakującą literą h lub ch.

...arcerz, ...ipermarket, ...elena, ...łodny, Pod....ale
oroba,enryk, zardzieć, srupać, bo....ater

10pkt.

4. Dopisz „nie” razem lub osobno.

.....ma,uważnie,szczęście,cierpliwić, ,wyższy

5 pkt.

5. Napisz 4 nazwy zawodów z częstką: - arz.

4 pkt.

6. Ułóż 4 zdania z wyrazami: *młodzież, tatuaż, montaż, zegarmistrz.*

.....

4 pkt.

7. Utwórz wyrazy zdrobniałe, dodając odpowiednie, (ale różne części).

tata-	orzeł-	kukułka-
chłopiec-	miły-	córa-
pies-	Burek-	

8 pkt.

8. Napisz nazwy 5 państw Europy, a następnie dopisz , kto w nich mieszka.

kraj- mieszkaniac (r. męski) , r. żeński
 (wzór: Peru: Peruwianczyk, Peruwianka)

.....

15 pkt.

9. Wstaw do krerek (poziomo) **wyrazy z trudnością ortograficzną : rz, ż, ó, ch, h**, o dowolnej długości, pokrzyżuj je z głównym hasłem.

10 pkt.

10. Napisz 4 wyjątki w pisowni rz.

4 pkt.

11. Do podanych rzeczowników dopisz formę dopełniacza.

Rosja- ortografia- knieja- Brazylia-
4 pkt.

12. Ułóż zdania z wyrazami(5 zdań): wąsy, plomba, wędzić, kątomierz, konto.

5 pkt.

13. Napisz trzy przysłowia(powiedzenia). Użyj trzech spośród podanych wyrazów: żelazo, nie rób, kózka, róża, jaskółka, póki, Bóg, sójka, Kraków.

3 pkt.

D. Kulisy pracy

Od roku 1994 organizuję *Szkolne Konkursy Ortograficzne* i współpracuję z nauczycielami gminy w przeprowadzaniu takich konkursów w szkołach. Od r. 2002 przeprowadzam *Ogólnoszkolne Dyktando*, na wzór katowickiego, wymyślonego przez red. Krystynę Bochenek z *Dziennika Zachodniego*.

Dyktanda dla uczniów klas IV- VI, testy i różnorodne ćwiczenia językowe mają na celu pogłębianie wiedzy i podniesienie poziomu ortografii w mojej szkole oraz szkołach gminy Rudnik nad Sanem. Organizując *Dyktanda* chciałam zainteresować ortografią wszystkich uczniów klas starszych i wyłonić kandydatów do II etapu : szkolnego i III: gminnego.

Układając testy i krzyżówki ortograficzne staram się zaciekawiać uczniów zagadnieniami poprawnej polszczyzny i wdrażać do pracy ze słownikami ortograficznymi. Moimi konkursami są zainteresowani inni nauczyciele szkoły, a wsparcia finansowego (na zakup nagród dla uczniów) szukam w lokalnych zakładach pracy. Za pomoc w projektowaniu dyplomów dziękuję kol. informatykowi z mojej szkoły.

Dorota Kondysar

28 luty 2006 r.

Efekty Szkolnych Konkursów Ortograficznych:

- ☞ W szkole wzrosło zainteresowanie zagadnieniami ortograficznymi i poprawną pisownią.
- ☞ Uczniowie dogłębniej czytali reguły ortograficzne, poznawali budowę słowników ortograficznych, sami układali krzyżówki ortograficzne i pogłębiali swoje wiadomości z języka polskiego.
- ☞ Szkoła zyskała lepiej wyedukowanych absolwentów.
- ☞ Laureaci konkursów ortograficznych byli wyróżniani, otrzymywali dyplomy i nagrody.
- ☞ Nauczyciel uczył współdziałania przy układaniu krzyżówek w grupach.
- ☞ Nauczyciel przygotowując konkursy sam pogłębiał swoją wiedzę, wiele czytał i poszukiwał sponsorów nagród na terenie gminy Rudnik.

Bibliografia:

1. Gawdzik W. *Ortografia na wesoło*. Warszawa 1974
2. Dobrowolska H. *Jutro pójdę w świat, zeszyt ćwiczeń dla kl.4,5,6*. Warszawa 1990
3. *Dyktanda z uśmiechem, czyli jak zostać mistrzem ortografii*, wyd. Aksjomat 2004
4. Gawdzik W. *Ortografia i gramatyka na wesoło*. Warszawa 1990
5. Grajewska K. Wower E. *Świat ortografii*. Poznań 2002
6. Opaliński W. *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*. Warszawa 1980
7. *Podręczny słownik ortograficzny*, K. i M. Tittenbrunowie, Warszawa 2000
8. Polański E. *Słownik ortograficzny*. Katowice 1998
9. *Poznajmy Las*, nr 3 /2005.
10. Dyktanda z czasopisma „Victor” z lat 2002, 2003, 2004, 2005 i Internetu.